

Tööliste Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 2

Weebruar 1929

II aastakäik

Tellimise hind postiga:
 Aastas . . . . . 120 senti
 6 kuu peale . . . . . 60 "
 3 " " . . . . . 30 "
 1 " " . . . . . 10 "
 Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja ametiühingud.

Ilmub 1 kord kuus.
Aadress: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.
Üksik number 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
 1 lehekülj . . . . . 20 kr
 1/2 " . . . . . 10 "
 1/4 " . . . . . 6 "
 1/8 " . . . . . 3 "
 Teksti ees ja testis —
 50% kallim.

Sisukord: 1) Eestimaa Töölisühingute Keskliidu teine kongress. 2) Uus haiguskindlustuse seaduseelnõu. 3) J. Klesment. — Riigiteenijate teenistuswanuse seaduse puhul. 4) Tööpalkade arenemine viimastel aastatel. 5) Sotsiaalne dumping. 6) Ameerika majatöenijate tööprogramm. 7) Miks käisid Citrine ja Sassenbach Itaalias? 8) Ameerika Ametiühingute Liit ja Euroopa ametiühingud. 9) Kõikidele, kellesse see puutub. 10) Naine ametiühingutes. 11) Ametiühinguline informatsioon. 12) Ametiühingulist nalja.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu teine kongress.

Päewakorras rida tähtsaid konkreetseid küsimusi.

Räesolewa aasta märtsikuu lõpul ja nimelt 28. ja 29. märtsil astub kokku Tallinnas

järjekordne ülemaaline ametiühingute kongress,

millest võtavad osa kõik need ametiühingud, kes on koondunud Eestimaa Töölisühingute Keskliidu ümber.

See kongress, arvult teine praeguse Keskliidu tegevuse ajal, peab jatkama ja süvendama esimesel kongressil läinud talvel algatatud tööd. Selmine kongress määras kindlaks meie ametiühingulise liikumise üldsuuna. Ta astus põhjapaneva ja määrava tähtsusega sammu sellega, et ta juure enamusega vastu võttis otsuse

astuda Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu liikmeks.

Läinavuse kongressi päewakorras leiam rahvusvahelise ametiühingulise liikumise alalt küsimuse, mis on ühenduses eeltähendatud otsusega ja mille lahendamine jaatavas mõttes annab hoogu ja jõudu kogu meie ametiühingulisele liikumisele.

See on nimelt

rahvusvaheliste ametiühinguliste kutsefektariaatidega ühinemise küsimus.

Muidugi peab tegelikult sellekohase samm astuma iga ametiühing või nende wastaw kutseliit ise. Kongressi ülesandeks on aga küsimust selgitada ja wastama otsusega või resolutsiooniga ära märkida sammud, mis meie ametiühingutel sel alal tarvilikud. Tähtsime loota, et juba kolmandaks ülemaalseks ametiühingute kongressiks kõik või vähemalt juur enamuse meie ametiühingutest kuulub wastawatesse kutsefektariaatidesse.

Edasi on kongressi päewakorras rida küsimusi, mis tahawad luua kindlamat alust ja anda selgemat ilmet kogu meie ametiühingulisele liikumisele.

Meie ametiühingud on tekinud nõnda ütelda igalüks omaette. Seega pole läbiwõidud mingit organisatsioonilist printsiipi ega ka ühtlust liikmemaksude alal. Kuni ühingud elasid igalüks omaette ja kuni nad koguwad ainult oma jõudu, on selle mitmekesiduse põhjed vähem märgatavad. Astuwad aga ühingud tegelikku mõttlusse, siis annab

end warsti tunda jee mitteühtlus. Selles mõttes peabki lähinew kongress katsuma ühtlustada liikmemakfu küsimust mis ühtlasi jaab aluseks ka organifatsioonilifele ühtlusele.

Warem on „Tööliste Hääle“ weergudel juba käsitatud

ametiühingulife toetufe tähtsust.

Mõned ühingud ongi teinud algust jelle uue olaga, kuid juuremaulatustlikult ootab aga abiantmise korraldamine alles lähendamist. Nagu liikmemakfude juures, nii ka siin on tähtis, et algusest peale töötataks wälja põhimõttelikult ühtlane süsteem, mida aastate jookfjul plaani ja sihikindlalt wõiks ellu wiia. Wastawa päewakorra punkti leiame ka kongressi päewakorras.

Samuti omandab juure tähtsufe

palgaküsimus.

Wahpeal wõeti rahmuswahelife töötoimkonna konverentsil wastu palgaalamäära konventfioon. Meie, kui madalalpalgaline maa oleme criti huwitatud jelle konventfiooni ratifitseerimisest. Sellepärast pole midagi loomulikumat, kui meie ametiühingud tunnewad ka erilist huwi palgaküsimuse suhtes praegu ning piilawad kõik teha, mis nende wõimuses, et asi nihkaks paigast.

Dõpuks olgu tähelepanu juhitud weel ühele tähtfale päewakorra punktile ja nimelt:

Tööliste haridusliidu küsimusele.

Ametiühinguline ja üldife tööliskitumine jaab olla jeda wiljakam, mida enam temast osawõtawad hulgad on teadlikud, mida enam tegelastes teadmiifi. Tööliskonna haridusliku tasapinna tõstmiseks asutawad teiste maade ametiühingud kursuseid ja terweid koole. Ei tohiks meilgi jeda ala tähelepänemata jätta. E. W. K. juhatus teeb praegu eestõid haridusliidu elluwõtumiseks. Riidab kongress jelle algatufe hääks, siis awaneb wõimalus kesfliidu järgmisel tegevusaastal hakata arendama ametiühingulist kaswatus-tööd.

Nagu jellest liihitefest loetelust näha, peatub lähinew kongress puht konkreetfete küsimuste juures. Ja jee on ka loomulik. Esmine kongress pani ametiühingulifele liikumisele põhimõtteliku aluse, iga järgnew kongress peab jätkama konkreetfete küsimuste otjustamisega ehitustööd.

Awaldame lootust, et kesfliidu liikmeteks kuuluwad ametiühingud asjalikult kaalufjid läbi kongressi päewakorras olewad küsimused mille tagajärjel wõiwad olla ka kongressi tööd täiesti wiljakad.

Eestimaa töölisühingute kesfliidu juhatus on jaatnud kõikidele liitunud organifatsioonidele alljärgnewa kongressi kutje:

Rugupeetud feltfimehed.

Eestimaa Töölisühingute Kesfliidu juhatus omal koosolekul 11. jaanuaril j. a. otjustas kokku kutjuda järjekorralife E. L. Kesfliidu kongressi Tallinna 28. ja 29. märtsiks j. a.

Kongressi päewakord on juhatusfe poolt esialgselt järgmiselt kokku jeatud:

1. Kongressi awamine ja juhatusfe, sekretariaadi ja mandaatkomisjoni wallimine.
2. Aruanded.
3. E. L. Kesfliidu tegevuskatwa ja eelarwe.
4. Wallimised põhikirja järele.
5. Põhikirja muutmine.
6. Palgaküsimus.
7. Ametiühingute liikmemakfu ühtlustamise küsimus.
8. Ametiühingulife toetufe korraldamise küsimus.
9. Rahmuswaheliste kutjekretariaatidega ühinemise küsimus.
10. Mitmejaguste kodufordade finnitamine.
11. Tööliste haridusliidu küsimus.
12. Kongressil algatatud küsimused.

Ettepanekud kongressi päewakorra muutmise ehk täiendamise kohta tulewad teatada E. L. Kesfliidu juhatusfe hiljemalt 5 nädalat enne kongressi algust.

Juhatusfe ettepanekud kongressile ja E. L. Kesfliidu aruanne ja eelarwe jaadetakfe ühingutele kätte hiljemalt 3 nädalat enne kongressi algust.

E. L. Kesfliidu põhikirja § 17. alusel on õigus igal E. L. Kesfliitu kuulawal ühingul jaata kongressile iga 50 liikme ehk jelle osa pealt üks jaadik. Ühingutel, kus wähem kui 50 liiget, on iffagi ühe täewolilife jaadiku jaatmise õigus.

Kongressi ruumide kohta teatatakse hiljem.

Seltfimeheliku terwitusega
Esmees S. Biiskar.

Abijekretär: (allfiri.)

Uus haiguskindlustuse seaduseelnõu.

Kinnitatawate hulk suureneb.

Uuendused ja paremused.

Juba kinnimefond aastat kestab meie rahwaesinduses mõttlus tööliste haiguskindlustuse seaduse laiendamise pärast. Mõnuse tegi Mjutaw Kogu ja jeda tööd jatkasid ka kõik järgnewad rahwaesindused, kuid asi ise pole paigast nihkunud. Ka praegune riigikogu töötas juba haiguskindlustuse seaduse kallal, mis esitatud parempoolse walitjuse poolt. See seadus, kuigi osalt tahtis laiendada kinnitatawate arwu, nägi teisest küljest ette haigekasjade omawalitjuse kitsendamise, mis täiesti wastumõtmatu töölistele. Uue walitjuse ametisse astudes, ajus töö-hoolekandeministerium minister L. Johanson korraldusel wälja töötama uut eelnõu, mis nüüd lõpuliselt walmis ja mõtetud sotsiaal-komisjoni päewakorda.

Kuna tööliste hulgad jellest seadusest eriti hõmitatud, olgu toodud alamal eelnõu siju ja aramärgitud tähtsamad lahkiminekid senihest seadusest.

Eelnõu järele

laiendatakse kinnitatawate hulka

dige tuntawalt. Seni olid haiguse puhul kindlustatud wabrikus, käsitöös, mäetöötuses, sijemiste meeteede-, laewasõidu-, trammi- ja ehitusettevõtete töölistes ning teenijad. Uue eelnõu järgi on haiguskindlustus junduslik kõigile isikutele, kes töötawad palgalistena igasugustes töö- ehk teenistus-härudes, töö iseloomule waatemata, wäljaarwatud riigi- ja omawalitjuse teenijad, juurte siisetulekutega palgalised, kes saawad üle 2400 fr. taju, kaugeõidu laewameeskonnad ja põllutöölised. Wiimased on jäetud wälja, nagu näha eelnõu seletuskirjast, jellepärast, et siin nitab tehnilisi raskusi haiguskindlustuse laiendamine korraga nii juurte hulkade peale.

Uue moodusena on nähtud ette eelnõus

wabatahtlik kinnitamine

iisjugustel alustel junduslikult kinnitatakse, kusjuures kinnitusmaksu maksab wabatahtlikult kinnitataw ise täies ulatuses. Ka siin on ettenähtud teatud piiramine. Mõnda ei wõi end kinnitada see, kelle siisetulek üle 2400 fr. ja kes on üle 50 aasta wana.

Arstiabi andmine, mis jeni jündis ettewõtja arwel, pannakse nüüd kasjade peale, wäljaarwatud eimese abi andmine. Ihtlasti laiendatakse

arstiabiandmist ka kindlustatute perekondade peale.

Praegu maksma seaduse järgi maksab haigekasja õnnetuse juhtumise puhul haigusraha 13 nädala jooksul, ning seajures ainuld neile wigajaanutele, kes tööliste kindlustusühjustes on kinnitatud. Riisugune korraldus pole töölistele joodus, eriti neil juhtudel, kui wigajaanu pole kindlustatud. Peale jelle tekkivad siis waielused jelle üle, kas haigus tekkis õnnetu juhtumise wõi mõnel muul põhjufel ja jelle aja jooksul jääb wigastatu toetuseta.

Tööliste huwides on tarwilik, et iga haiguse juhtumise puhul oleks töölistel tege mist ainult haigekasjaga. Wiimane peab eelnõu järgi rawitjema ja haigusraha andma õnnetusjuhtumiste puhul samal määral ning sama aja jooksul nagu jeda nõutakse wastawa õnnetusjuhtumiste läbi wigajaanutele tasumaksmise seadusega. Kui haige nende seaduste määruste alla ei kuulu, näit. majateenijad, siis annab haigekasja kindlustust ainult haiguskindlustuse seaduse alusel. Haigekasja poolt tehtud kulud maksetakse tagasi tööandja poolt.

Kui haigekasja liige jääb haigeks kusagil kaugele, kus pole haigekasja arste wõi haigekasjaga lepingulises wahekorras olemat haigemaja, siis on haigel õigus kutsuda endajuuze arsti omal walikul, kusjuures need kulud tasutakse haigekasja poolt.

Praeguse seaduse järgi määrati haigekasja liikmete rahaline toetus kindlasti kasjade eneste poolt, mille tagajärjel tekkis waga kirju seisuford — ühed kasjad maksid enam, teised wähem, ühel aastal enam, teisel wähem. See kindlustus lõpetatakse nüüd sel teel, et eelnõu määrab

toetussummade suuruse 60% peale

tööpalgast. On aga haigekasjade rahaline seisuford waga hea, siis jäetakse neile õigus tõsta rahalist toetust kuni terve töötajuni.

Senise seaduse järgi makseti jünnituse puhul toetust 2 nädalat enne ja 4 nädalat pärast jünnitamist. Emade fakte otsiarbel on seda aga nüüd pifendatud ja

abiraha antakse 6 nädalat

pärast jünnitamist. Peale selle antakse emadele faks pooletunnilist puhkust tööpäewa jooksul 26 nädala kestel jünnitamise päewast arwates.

Mutele alustele on rajatud ka findlustuse maks. Seni oli findlustuse maksu ülemmääraks 4% findlustatud palgast. Runa aga arstiabi andmine läheb nüüd haigefasjade kätte ja abi hafatakse andma ka perekonnaliigetele, siis loomulikult on tõstetud ka ülemmäär ja nimelt 6%-ni.

Maksu maksimijest wõtawad osa nii findlustatud ise kui ka ettevõtjad. Praegu makstawad nad ühesuuruses osades, kusjuures ettevõtjad kannawad weel arstiabi andmise kulud. Et aga uus seadus wabastab ettevõtjaid neist kuludest, siis on ka nende maksu osa juurendatud:

töölised makstawad $\frac{1}{2}$ ja ettevõtjad $\frac{3}{4}$

findlustusmaksust.

Ühenduses findlustuse laienemisega on muudetud ka haigefasjade tiipi. Ettevõtete juures asuwate fasjade asemel asutatakse

ringkonna fasjad.

Mingisuguseid teisi fasjasid ringkondade fasjade kõrwal üldise määrusena pole ettenähtud. Rogu riik jagatakse findlustusringkondadeks ja igasse ringkonda asutatakse üksikasja. Grandeid võib teha ainult tööhoolekandeministri loal nendele haigefasjadele, kes seaduses ettenähtud maksimaalseid hüwesid oma liikmetele wõimaldawad ja nendel isegi teisi hüwesid pakuwad, mis haigusfindlustusseaduses pole ettenähtud, nagu wanaduse pensjoni maksimine, või pakuwad

ettenähtud hüwesid juuremal määral, kui seda seadus ette näeb. Seesugused fasjad, kuigi nad pole asutatud territoriaalse põhimõtte alusel, wõidakse jätta tööle ja isegi wõimaldada ajutada uusi jellelaadilisi fasjasid.

Territoriaalsele põhimõttele rajatud haigefasjade liikmete arv tõotab saada õige juur, mille tõttu muutub raskeks fasja peakoosoleku ärapidamine. Et seda lihtsustada, teatakse siise

wolifogud,

kuhu walitakse findlustatute esindajaid. Wolifogu ülesandeks on haigefasja juhatusel ja rewiisjonifomisjoni walimine, aruande ja eelarwe läbiwaatamine ning finnitamine, juhatusel poolt efitatud küsimuste otustamine ja muude seaduses ettenähtud küsimuste otustamine.

Haigefasja juhatus koosneb 6 liikmest, kes walitakse kõik findlustatute hulgast.

Sõpuks näeb seaduseelnõu ette

haigefasjade liidu,

millest wõiwad haigefasjad wõtta osa, et teostada niisuguseid majanduslikke ülesandeid, mis käiwad üksikudel fasjadel üle jõu, nagu rawitusasutuste, apteekide jne. asutamine ning ülewaltpidamine.

Magu sellest kokkuvõttest näha, loob uus eelnõu tööliste senistest toodjamaad haigusfindlustuse tingimused, kuigi mõned küsimused, nagu findlustuse maks, põllutööliste seaduse alt wäljajäämine jne., jääwad seesugusteks, mille puhul tuleb töölistonnal jatkata tulewikusti weel wõitlust.

Õigesti sellest hoolimata peaks aga tööliisorganisatsioonid siiski käie jõuga toetama uue seaduseelnõu wastuwõtmist. On see juba läbisurutud, siis on aega uue jõuga jatkata wõitlust uute toodustuste eest.

Ünimene peab tööd tegema, aga mitte kui weoloom, kes oma koorma all üliwäsimusest unne suitgub ja kõige hädawajalifema puhkuse ja jõu wärskendamise järele sellisama raskuse kandmiseks üles äratatakse. Ünimene peab hirmuta, löbu ja rõõmuga tööd teha wõima ja talle peab jätma waba aega oma waimu ja silma tõsta kõrguste poole, milleks ta ju loodud on.

Fidhte.

Riigiteenijate teenistuswanusetafu seaduse puhul.

Riigiteenijate enamus palgalingimuste poolest töötatoolistega ühel astmel.

J. Klesment.

Riigifogu rahaasjanduse komisjoni poolt on wastumõetud ja esitatud riigifogule riigiteenijate wanusetafu seaduse eelnõu. Mõnetatud eelnõu on juba ammu väljatöötamisel olnud ning riigiteenijatele on lubadusi antud seaduse elluviimiseks. Kuid seni on seadusega ikka wiivitatud, kuni lõpuks praegusel walitjusel julgust jätkus eelnõuga riigifogusse tulla.

Gesti riigiteenijaid ei saa nende palga juuruse poolest lugeda kõrge palga saajateks, waid nende juur enamik kuulub oma majanduslikkude tingimuste poolest ühele pulgale tööstusproletariaadiga.

Wabariigi walitus, kes oma ülesandeks wõtta julgeb palgaolude parandamise tööliste, ei saa mõõdaminna madalapalgalisest riigiteenijaist, waid parandades eeskätt nende palgaolusid, mõjutab ta kaudjelt ka eraettewõtteid oma teenistuses seiswate isikute palgaolude parandamisega. Selle tõttu on ka proletariaadil küllalt huwitaw jälgida riigiteenijate, kui oma klassiwendade, majanduslikkude tingimuste parandamist.

On ju riigiteenijad ka wõrdlemisi hästi organiseeritud oma kutseühingute ümber ning nende wõidud lubawad tunnustust, anda organiseerimise tulemustest.

Ühes sellega wõib aga ka selle seaduse harutamisel arwustawat pilku heita puudustele kutseühinglikus töös, millest oneti ühingud õppust wõttes hoiduma peawad. Peab ütleva, et riigiteenijate kutseühingu praegune juhatus seaduse harutamise puhul halvasti esines. Riigiteenijate keskkliidu juhatus ehitajad, kes oma ilmawaate poolest kuuluwad kodanluse kilda ja ise wõrdlemisi juuremapalgalised isikud, ei ojanud rahaasjanduse komisjonis mitte kaitsta riigiteenijate enamiku huwisid. Nad tulid komisjoni ühjade kättega, rääkijid tühja ja õõnsaid sõnu, ilma et kõigewähemaidki andmeid esitanud oleksid. Soomulik, et komisjon seesugusel kujul esitatud nõudmistega arwestada ei wõinud. Minult üks riigiteenijate ehitaja — raudteelaste ehitaja Jms Kutnik tuli komisjoni andmetega, nõudis eelnõusse wõtmist, et teenistuswanuse aja väljaarvamisel arwestataks ka teenistust eraraudteedel ning tema nõudmised wõeti arwesse.

Teiste nõudmistele põhjenduseks ei olnud keskkliidu ehitajad waewaks wõtnud mingid andmeid koguda, kuigi jaks raskusi oleks olnud.

Kui waadelda Gesti riigiteenijate palgaolusid, siis, nagu eelpool tähendatud, kuuluwad nad enamikus wäiksepalgaliste hulka ja oleks täiesti loomulik, et nad kuuluksid töölistega ühijesse kutseühinglikku keskkorraldusse. Wõib ehk loota, et see samm mägede taga ei ole, kui wäiksepalgalised ennast tõsisemalt organiseeruwad ja juuremad ametnikud riigiteenijate keskkliidu juhatuselt eemaldatawad.

Kõrgem palg riigiametis, kui jätta kõrvaldada ministrid ja kohtunikud, on 350 krooni kuus. Kõige wäiksem palg määralistel ametnikudel on 60 krooni. N. n. ülemääraliste teenijate palg on aga 40—50 krooni kuus ja langeb mõnel puhul kuni 450 sendini.

Riigiteenijate üldine arw on Gestis 27.000. Teenijaid palga järele liigitades saame järgmise pildi:

Teenijaid, kelle palg on üle 220 kr. kuus — on 2,7% kõigist riigiteenijaist; kelle palg 130—220 krooni — 5,6%; kelle palg 90—120 krooni — 17,1%.

Sellega on meil riigiteenijaid kokkuwõttes, kelle palg 90 krooni kuus ja rohkem — 25,4% kõigist riigiteenijaist, ehk umbes 7.000 inimest.

Üle 20.000 riigiteenija j. o. umbes kolmweerand kõigist ametnikest, palg on aga alla 90 krooni kuus.

Liigitades madalapalga saajaid, on pilt järgmine:

60—90 krooni kuus saawad palga 33,2% ametnikkust, 60 krooni — 13,2%, alla 60 krooni saawad 28,1% teenijaist, see on üle 7.000 inimese. Wiimaste hulgas on 1.540 riigiteenijat, kes saawad keskmiselt 22 krooni kuus palga. Siinades siia juures mitmesugused naturas antawad tasud, ei tõuse nende palg üle 40 krooni kuus.

1927. aastal on statistiliste andmete järgi tööstustoolise keskmiseks päewapalgaks arwatud 74,2 krooni kuus. Sellest keskmisest palgast saawad wähem 62,5% kõigist töölistest. Riigiteenijaid, kelle palg alla tööstus-

töölise palga keskmise, j. o. alla 74,2 fr. kuus, on 63% kõigist teenijatest.

Need arvud kinnitavad eeltoodud väidet, et riigiteenijad enamikus tööstusproletaarlasjega ühijes seisukorras on. Kõikem palka, kui tööstustöölise keskmine palk, saab ainult üks kolmandik teenijaist, % aga alla selle.

Teenistuswanuise taaju wäljaarwamiisel wõetakse arwesse kõik Eesti wabariigi ajal riigiteenistuses olnud aeg, ükskõik, mis teenistus see on. Wõetakse arwesse ka jõdurina teenitud aeg jne.

Teenistuswanuise taaju alla ei kuulu riigiteenijad, kelle palga juurus üle 350 krooni kuus, ametnikud, kelle teenistuskohd wälismaal, riigiettevõtetes ja eriotstarbeliste kapitalidega töötawates asutustes.

Teenistuswanuise taaju tabel on nii kokku seatud, et jeda taaju maksetakse iga 3-aastase teenistuse järgi ühtekokku wiis korda, kusjuures kõrgemad palgajaaad saavad 4.—6. teenistusaastal 3% palgast, mis tõuseb peale 15. teenistusaastat kuni 15%-ni palgast. Alamatel astmetel teeb teenistuswanuise taaju 4.—6. teenistusaastal wälja 5% palgast, mis tõuseb kuni 25%-ni peale 15. teenistusaastat.

Summaliselt on aga kõrgema palgajaaaja teenistuswanuise taaju 3½ korda kõrgem, kui wiimase astme ametnikul. Peale kolmandat teenistusaastat saab esimehe astme ametnik wanujetaaju kuus 1050 senti, wiimase astme ametnik 300 senti. Kui wõtta kõige alamat palgajaaajat, j. o. kelle palk 4500 senti kuus, siis saab ta nimetatud taaju ainult 23 senti kuus, ehk 42 korda wähem kõrgemast palgajaaajast.

Teenistuswanuise taaju ei makseta mingisuguste lisateenistuse ega natuuras antud palga pealt. Sellest jalgub küll, et teenistuswanuise taaju palju tuntawam on kõrgemate palgajaaajate juures, ehk nad küll protsendiliselt jeda taaju wähem saavad.

Teenistuswanuise taaju tabelid on iga riigis kokku seatud isejugustel alustel.

Nii saavad Lätis riigiteenijad teenistuswanuise taaju järgmiselt:

17.—20. aste	— 5%	palgast iga 3 a. tagant	6 korda
16.—14. "	— 5%	" " 3 "	" 5 "
13.—7. "	— 5%	" " 3 "	" 4 "
6.—4. "	— 5%	" " 3 "	" 3 "
1.—3. "	— 5%	" " 3 "	" 2 "

Sellega saavad seal alamad astmed peale 18-aastalist teenistust 30% lisapalka, esimehe astme ametnik aga ainult 10%.

Leedus saavad alamad palgaastmed 1.—12. astmeni iga 3 aasta tagant 10%, kokku 5 korda; 13.—16. astme ametnikud iga 3 aasta tagant 10% — 3 korda ja 17. aste 10% palgast üks kord.

Sellega tõuseb alama astme ametniku palk peale 15-aastast teenistust 50% wõrra, kõrgemal astmel ainult 10% wõrra. Nende andmete järgi on Leedu ja Läti alamad teenijad wõrdlemisi paremas olukorras teenistuswanuise taaju juhtes, kui meie eelndu järgi.

Kuna aga selle seaduse maksimahakannijega riigil wuigi kulused tuleb niikuinii üle 150 miljoni senti, on alamatele astmetele juurema taaju määramine raske, kuna see eelarwet niiwõrd koormaks, et jummadid selleks ei leiduks. Et ka riigiteenijate esituse mingit teist kawa ei esitanud, wõttis rahasjanduse komisjon selle kawa wastu.

Kuigi see eelndu riigiteenijaid, eriti alamaid, ei junda rahuldada täiel määral, aitab ta riigiteenijate seisukorda siiski teatud määran parandada, mille tõttu riigiteenijad seaduse läbiminemist riigifogus juurel määral huwitatud on.

Rahaminister A. Dinas on riigi eelarwesse wastawad summad sisse kalkuleerinud, mille tõttu takistusi ei ole seaduse elluwõimiseks. Ra on riigifogu rühmad deklareerinud, et nad eelndu põhimõttelikult pooldavad. Minult mõne rühma (kogumeeste ja koonduslaste) poolt on juhitud tähelpanu raskele aastale ja joowitatud eelndu elluwõimist edasi liikata. Muudugi ei kanna seerugune põhjendus arwustust wälja. Raske majandusaasta, millele parempooljed põhjendawad oma ettepanekut, awaldab just kõige raskeimat mõju palgateenijate kohta. Raske aasta tõttu tõusewad tarbeainete hinnad ning wäheneb palgateenijate ostujõud. Riik peab oma teenijate eest niiwõrd hoolitsetama, et nendel äraelamise wõimalused oleksid. Wäiksemad palgajaaajad on seaduse wastuwõtmisest eriti huwitatud, sest neile on iga sent tähtis.

Tööpalkade arenemine viimastel aastatel.

Üldiselt märgata palgaolude paranemist.

Rahvusvahelise tööbüroo poolt on viimajal ajal tööliste palgaolude uurimine ja vaatlemine käibile mõetud. Selle töö tulemused avaldatakse läinud aasta mai kuust alates büroo väljaandes „Revue Internationale du Travail“. Seni on ilmunud jelles väljaandes erikirjutusi terve rea riikide kohta. Neist artiklitest on võimalus saada teatav ülevaade vastavate maade tööliste palgaoludest ametlikkude andmete põhjal. Neid andmeid tuleb ühikvajades võtta muidugi teatava kriitikaga, kuid üldjoontes annavad nad siiski ülevaate teatava maa tööliste palgaolude üldisest arenemisest. Almal toome lühikeste kokkuvõtte eeltähendatud allika järgi.

Inglismaal on viimaste aastate keskes, algades 1922. aastast, tööliste palgades olnud ainult väikeid kõikumisi. Kui ühikute tööstusharude väikesed tõusud ja langused maha arvata, on üldine palgade tase olnud nende aastate keskel suhteliselt kindel. Palganormid on eelajaga aastatega võrreldes tõusnud umbes 70—75%, kuid samal ajal on elukallidus tõusnud samuti 75%, nii et reaalseisus praegu võrdub peaaegu täpselt enneajaga. Grandi moodustavad kaevandustöölised, kellel korda ei läinud 1927. a. palga kindlamist ära hoida. Tööstusharudes, millised töötavad sõjaväe jaoks ja tollipoliitikaga kaitsitud on, maksetakse kõrgemaid palgaid, kui neis ettevõtetes, kes töötavad peamiselt välisurgude jaoks.

Prantsusmaal on rahakurssi languse tõttu olukord jalgane. Seal oli 1926. aastal mitte ainult kõige madalam raha kurssi aeg, vaid ka kõige madalamate realsalgade ajajärk. Siis oli reaalseisus üldiselt madalam, kui 1911. aastal, eeskätt Pariisis. Kuid 1927. a. järgisid tõusid palgad jälle eelajaga tasapinnale ja ületasid isegi viimased mõnes tööstusharus. Üldiselt on Pariisis tööliste palgaolud viimaste aastate majanduslikkude ja rahanduslikkude jalgaduste ja kindlustuste all rohkem kannatanud, kui prowintsis. Paari aasta keskes (1925—1927) olid palgad Pariisis ainult 50% võrra kõrgemad kui prowintsis, kuna enne sõda see vähe oli 75%.

Belgias ei ole palgade statistika kuigi arenenud, kuid siiski võib öelda, et reaalse-

nistus 1923. aastaga võrreldes on langenud ja palgaõrgendused elukalliduse tõusuga pole jäänud jammu pidada. Sellest ongi tingitud Belgia tööliste palgaõrgenduse hüüdnõna ja võrdlemise energiline palgaõrditus viimajal ajal.

Taanis arvestatakse üldise palgastatistika ajemel peamiselt tööliste tunnitasu. 1921. ja 1922. aastal langevad palgad 1920. aastaga võrreldes tuntuvalt. Järgmistel, nimelt 1923. ja 1925. aastatel oli märgata väikest palgade tõusu, kuid 1926. ja 1927. a. tuli jälle langus. Need langused olid otsekoheises ühenduses elukalliduse langusega ühes 1925—26. aastate rahakurssi langusega ja pärastise rahakurssi stabiliseerimisega.

Norras on tööliste palgaolud arenenud umbes samuti, nagu Taanis. Võrreldes 1920. ja 1921. aastate tõusuaajaga, langevad palgad 1922. ja 1923. aastatel ning tõusid jälle 1924. ja 1925. aastatel. Viimajal paaril aastal on aga palgad jälle langenud. Need kõikumised pole muidugi mitte ühejulgused. Kuna, näiteks, pagariõrgenduses oli langus 1925. a. ja 1927. a. vahel umbes 18%, ulatas see metallitõrgenduses kuni 40% kõikumist.

Rootsis peab riik aastast aastasse korraldama palgastatistikat. Selle andmetel olid palgad 1924—1926. aastatel üldiselt kindlad. Tõrgendustööliste keskmise teenistus oli 1926. aastal 2413 krooni, 1091 krooni vastu 1913. aastal ja 2999 krooni vastu 1923. a., mis tähendab umbes 121% 1913. aastaga võrreldes. Suvitav on selle juures, et naistööliste palgad on umbes 25% rohkem tõusnud kui meestööliste palgad. Kõige juurem oli aastane teenistus triiki- elektri- ja tarbeainete-tõrgenduses, kus keskmise palga ulatas 2669 kroonini aastaks 1926. aastal. Sealjuures said elutarvete valmistamise tõrgenduses mehed keskmiselt 3224 krooni ja naised 1844 kr. Võrdluseks olgu öeldud, et 1913. aastal oli sel alal naistööliste palga ainult 33,5% meestööliste palgast, aga 1926. a. juba 57,2%. Elukallidusega võrreldes on Rootsi reaalseisus umbes 25% juurem, kui 1913. aastal.

Hollandis on tööliste palgad viimastel aastatel olnud üldiselt kindlad ja näitavad tõusvat joont. Nii olid, näiteks, pagari-tööliste palgad Amsterdamis 1920. a. jaa-

nuaris 31 guldnat, 1921. a. juulis 37 guldn., 1923. a. juulis 36 guldn., 1927. a. novembris 35 guldnat. Tõus on 1914. aastaga võrreldes, millal palga alammäär oli 14 guldn., ümarguselt 150%. Kuna elufalliduse maits jamal ajal on tõusnud 100 pealt 170 peale, on selge, et tööliste reaalenistus pagaritööstuses on märksa tõusnud.

Schweitsis ei ole samuti viimaste aastate võrdlemise kindla ja ühtlase majandusliku olukorra juures olnud suuremaid palga kõikumisi. Riitliku finantskameti andmetel on tööliste reaalenistus 1913. aastaga võrreldes tõusnud 128%. Paremini tasutud tööstusharuks on siingi elutarvete tööstuse tööliised. Palgavahed üffikute tööstusharude vahel on aga üldiselt võrdlemise juured.

Saksamaa kohta on võrdlused võimalikud algades 1924. aastast, mil rahakurss jälle kindlaks muutus. Seal peale, s. o. 1924. a. jaanuarist algades on tööliste palgad järjekindlalt tõusnud. Äinud aasta juureks olid keskmiselt palgad tõusnud 1924. a. võrreldes: kvalifitseeritud töölistel 80%, lihttöölistel umbes 65%. Reaalenistus oli 1924. a. eelmiste aastate rahakurssi pöörase languse tõttu äärmiselt madal. Seal peale on see tõusnud. Kuna 1926. a. osaliselt vähendati mõningaid lisatajusid ja tükitööhindasid, langes reaalenistus sel aastal weidi. Kuid 1927. ja 1928. aastal oli jälle

tõuju märgata. Aga alles 1928. a. jõuti tegelikult reaalenistuse juurenemiseni, sest et ära jäi palgatulude maksustamine. Kõrgemad palgad on praegu ehitus- jõeakamaduste- ja õlletööstuses.

Austrias võib 1926. aastast algades märgata väikest palgade tõuju, mis on siiski küllalbane, et vähemalt elufalliduse tõujuga sammu pidada. Enamas jaos ettevõtetes on reaalenistus vähe suurem kui enne jõda. Võrreldes 1914. aastaga on lihttöölised paremas seisukorras, kui õppinud tööliised.

Poola kohta kasutada olevad andmed käsitavad töötasu küsimust peaaesjalikult viimastel aastatel. Sel jõjaegsete palgadega võrdlemiseks puuduvad täpsemad andmed. Kuni 1926. aasta lõpuni langesid tegelikud palgad tugewasti. Samal ajal alaneb ka elufallidus Järgmisel, s. o. 1927. a. oli märgata väikest palgade tõuju, kuid samuti kerkis ka elufallidus. Kõige paremad on palgad trükitöölistel ja elutarbeainete töölistel.

Ungaris olid eriti juured kõikumised palga alal 1925—1927. aastatel, mil majanduslik olukord üldiselt väga kõikum oli. Üffikute tööstusharude vahel on palgavahed äärmiselt juured. Üldiselt siiski palgad viimasel ajal weidi paremad, kui paar aastat waremalt.

Sotsiaalne dumping.

Rahvusvaheline ametiühinguline tegewus selle wastu.

Sõna dumping (loe: dõmping) on pärit ameerika kaubanduslikust keelest. Kui kaupmees hakkas müüma kaupa alla omahinda, siis hüüti seda toimingut „dumpinguks“. Seesugused juhused tulid ja tulewad praegugi mitte nii harwa ette, kui ehk arwatakse. On kaubailmast tarwis wälja lüüa mõnd wastumeelset wõistlejat, siis hakatakse müüma kaupasid dumpingu-hinnaga, s. o. alla omahinda, et meelitada wõistleja juurest ära ostjaid ja sundida teda julgema oma äri ukki. Seesuguseid toiminguid tuleb küllaldaselt tänapäewalgi ette.

Mõistagi ei saa ettevõtja wõi kaupmees harrastada kaua dumpingut, sest see häwitaks ta enese. See on ajaga piiratud abinõu teatava lähedase sihi saawutamiseks.

Mõnda omandab tekkimise poolest juba dumpingu mõiste eneses midagi mittekorralikku, ebaausat. See kõrwalmaik on talle jäänud ka hiljem, mil see sõna leidis tarwitamist rahvuswahelises kaubanduslikus keeles. Siin kõneldakse dumpingust, kui wälisurgudel müüakse kaupasid odawamini kui seal maal, kus need kaubad walmistatud. Sest wäljamaal saadud kahjud wõi hinna alandamise tõttu kasuwähennemised peab kodumaine tarwitaja erakorraliselt kõrget hinda makstes finni katma. Seda nimetataksegi rahvuswahelises kaubanduses dumpinguks.

Kuid siit edasi omandas dumpingu mõiste teatava tähenduse ka sotsiaalalal. Kui mõni tööstusharu püüab end ilmaturul teha wõistluswõimeliseks sel teel, et ta

pitendab oma ettevõtetes tööaega, või vähendab palgafid, või hindab üldiselt halvemaks töötajimusi, kui need on võistleva maa ettevõtetes, ühesõnaga, kui ta püüab saada võistlusvõimeliselt oma tööstusharu tööliste olukorra halvenemise abil, siis kõneldakse **sofjaalset dumpingut**. Dieti on ka töösaaduste müüki odavama hinnaga välisturul jamuti sofjaalne dumping, sest et saadud kahju peavad finnimaksma oma maa tarvitajate hulgad, kelle enamuse moodustavad tööliised.

Nii teame, et meilgi tarvitatakse kaunis laialt dumpingut. Meie tsemendivabrikute saadusi müüakse ligidale poole odavamini välisturgudel, kui kodumaal ja meie vabrikute saapaid võis Riiaz ning Raunases osta 20% odavamini, kui Tallinnas. Sinnavahe pidid nüüdugi meie oma tarvitajad herradele vabrikantidele lahkesti finni maksma.

Suba dumpingu mõiste selgitamine ükfi näitab, kui suuresti peavad ametiühingud selle kapitalistliku majanduskorra nähtusest huvitatud olema. Eks ole ju ametiühingute sihtis tõsta tööliste realpalka ja lihendada tööpäeva. Kuna dumpingvõtteid on sihitud vastaspidises suunas, siis leiavad nad ka vastuseisu ametiühingutelt. Viimased peavad püüdma ärahoida dumping-nähtuseid ja nähtama hulkadele kätte teed, kuidas jaoks mõidelda dumpingu vastu.

Milliseid laastamisi saadetakse toime dumpinguga, näeme kas või Saksa mäetööstuse ajalehest 15. detf. 1928. a. Seal seisab sõnum: „Rootsi riigiraudteevalitus on ostnud 30.000 tonni Westfalia sütt hinnaga 20.10 shillingit tonn cif Stokholm-Malmö. „Gif“ tähendab, et kauba müüja maksab ka veo ja kinnituse kulu kuni Stokholmmini. Veokulu ükfi maksab aga juba 12 kuni 15 sh. tonnist. Kuna müügihind tõuseb vähe üle 20 sh., siis müüb föejündikaat oma kaupa 5—8 sh. eest tonn. Siisemaal maksab aga sama föe tonn 16 sh.

Teine juhtumine. Tšehhoslowakkia on tänapäeval muutunud tõsiselt jalanõude valmistuse maaks, sest Thomas Bota kui suurem saapavabrikute omanik on opanud jeda siise oma vabrikutes erilistelt raffineeritud tööüsteemi. See süsteem on rajatud tööjõu maksimaalsele ärakasutamisele. Nagu raamatust „Tundmatu diktaator“ („Der unbekante Diktator“) näha, tarvitatakse seal võtteid mis praegu isivõliliseeri-

tud Lääne-Euroopa maade tööstuses pole enam mõeldavad. „Botajüsteemi“ ülistajad näitavad uhkusega töö intensiivsusel, kus üks tööline valmistab päevas kaksteist paari saapaid. See kõik sünnib aga tööliste ülejütöötamise hinnaga, et ainult olla võistlusvõimeline välisturgudel.

Sakjamaal, kus saapavabrikud jama hästi tehniliselt varustatud ja kus ka püütakse ärakasutada maksimaalselt tööliste jõudu, on siiski ametiühingutel kollektiivlepingute kaudu korda läinud ärahoida dumping-võtteid.

Kuidas tuleks üldiselt võttes, tööliste huvides ärahoida sofjaalset dumpingut?

Sarilikult vastatakse, et parimaks abinõuks on kaitsetoll. Kuid siin ei tohi unustada tõsiastja, et maa, kelle vastu seatakse siise kaitsetoll, vastab jamaga, j. o. juleb ka oma siisevedu teiste tööstusharude jaadustele ja lähenemise ajemel jaadakse kätte nende maade kaugenemine üks teisest. See ei vasta aga rahvusvahelise töölispoliitika majanduslikele sihtidele. Nõnda tuleb jee abinõu, kui kõlbmatu heita kõrwale ja otseida teisi.

Sgakujulise dumpingu vastu võitlemiseks on rahvusvaheline ametiühinguline liikumine püstitanud kaks nõudmist: rahvusvahelises ulatuses hindade kindlastiääramine ja tööaja ning palgaolude korraldamine.

Dumpingu kutsub ju esile terav võistlus. Sellepärast tähendaks võistluse kõrwaldamine ka dumpingu täielikku kõrwaldamist. Kui ei oleks näiteks rahvusvahelisel kaubaturul ettevõtjaid, kes võidu kivi sütt odavamini pakuvad, siis poleks ka saksa töösturid oma kaupa hakanud müüma alla omahinda. Kuna Saksa föe peavõistlejaks on inglise süsi, siis ongi mõlemate maade ametiühingud asunud seijutobale, et tuleks asutada rahvusvaheline föekartell, kes võtaks turu ja hindade korraldamise enese kätte. Selles kartellis nõuavad ametiühingud omale väärilise esinduse, et nad jaoks mõjukalt kõnelda kaaja kõikides küsimustes.

Sofjaalse dumpingu ärahoidmiseks, nagu varem tähendatud, nõutakse palga ja tööaja korraldamist rahvusvahelises ulatuses. Alguist on tehtud katsega teostada rahvusvahelist palga alamäärade konventsjooni. Kuid siin seisavad ees suured raskused, mis tingitud iga maa vavaluuta- ja hindade mitmekesisidusest. Neid raskusi püü-

takse jamm-jammult rahvusvahelise töötoimkonna kaudu äravõtta. Ja kuigi see töö peafs nõudma veel aastaid, on siiski algus juba pandud ning jellel alal tuleb jammuda viisalt edasi. Tööaja korraldamine juunib Washingtoni 8-tunnilise tööpäeva konventsiiooni alusel.

See konventsiioon võib avaldada mõju ükfi siis, kui tähtsamad tööstusmaad tema ratifitseerivad. Aga juingi fordub see, mis

väevähendamise kiisimise juures. Iga maa ütleb teisele: „Mine sina ees!“ Ja see kestab nähtavasti jeni, kuni töölilste organistatsoonid pole veel küllalt tugewad, et jundida walitjuüsi konventsiioone tunnistama. Seni aga kui pole masšides tugewaks kaswanud jotiiaalne taše ja arušaamine organistatsoonilise jöu tähtsusest, peawad töötawad hulgad kannatama nii majandusliku kui jotiiaalše dumpingu all.

Ameerika majateenijate tööprogramm.

Ameerika majapidamises piüütakse kõiki töid jooritada mehaanilisel. Ka Sakhamaal tuntakse ja tarwitatakse juba elektri keedunõusid, tolmumejaid, triikmasinaid j. n. e., kuid Ameerikas ei rahulduta ainult nendega, jüäl tahetakse ford konstrueerida masininiinest, kes teatud nuppudele wajutades, isešeiswalt teeks temale määratud tööd warahommikust õhtu hiljani. Seni pole jarnast masinat veel leitud, kuid Ameerika naisjed ei jata lootust.

Ameerika naine on weendumisele jõudnud, et üleliigne rääkimine ja käjutamine rikub närwe ja raiskab aega, jellepärašt teeb ta igapäewaste majapidamistöõde plaani kirjilikult walmis ja annab jelle siis teenija kätte, kes jellega ruttu harjub ja nii juundab töõd teha perenaiše jooiwide kohaselt.

Soolimata igajugustest tehnilistest sišjeeadetest, jooiwitab üks ameerika ajalehe ajakirjanik järgmist töõkawa majateenijatele, mis paberil kõlab päris kenasti ja mille loogikat peab tahtmatult imestama.

Jüäle hommikueinet majateenija peseb otjekoše jööginoõud, foristab töõgi, jahwri ja külmetsuruumi. Siis muretsseb ta wärskeid illi, tuulutab porterruumid, lasseb aknna eesriided poolenisti alla ja jwab toolid omadele kohtadele. Siis wõtab ta kõil tarwilikud puhastusabinõud kaasa ülelise korra jwabade, põrandate, wanniruumi ja trepiškoja puhastamiseks. Wanniruumis pühjib ta põrandat, küürib wanni ja pesuštassi puhtaks ja pühapäewiti ei klopi waipta.

Sommikueineks pannakse lauale noad, kahwliid, igaleihhele 2 teelusikat, 1 desšertlusikas, klaasitais wett, talbrik ja puuwiljakausifene, leiba, wõid, jahwratid. Siis suhkrut, keewa ja küllma piima, pipart ja joola. Pärast foristab ta puuwilja kausifeseid ära

ja toob mune, kanapraadi, kala, kohwi peab ta ümberkandma.

Kui pererahwal ei ole paroajasti küllalisi, walmistab ta teiseks hommikueineks ainult kerge lõunajöõgi, kui aga on küllalisi, siis tehakse igajuguseid eritoite, milleks perenaine annab erakordšeid juhatusi ja jel puul peab laua juures teenima.

Peajöõgi ajaks õhtul, kaetakse laud nagu hommikulgi, ainult desšertlusikate asemel asetakse lauale jupilusifikad, muidugi siis, kui juppi antakse. Sageli antakse wiimase asemel puuwiljamahla ehk puuwilja koštail'i. Nii pea, kui jöõk on ajetatud lauale, teatab teenija, et laud on kaetud.

See on päewa tähtsamate töõde jaotus, ja teenija teab, kuidas oma töõd jaotada. Kriti täpsed on näitaks need juhatusjed, mis puutuwad laua katmist. Selles suhtes pole peaaegu mingit wahet ameerika ja meie konnete wahel. Ka küllalilisele pannakse jupitalbrikule jupp walmis, kui ta jelle tühjendanud, külistab perenaine ja teenija wiib tühjad taldrekid ära ja ilma perenaišelt uut käsku ootamata, toob liha lauale jne. Selles osas on antud ka mõningad toitude nimetusjed, mis näitawad, et ameeriklaste maitse jes suhtes tublisti erineb meie omast, mendel on toitude järjestuses umbes jarnane kookšõla, kui anda šhofolaadi fibulaga. Ameerikas ei lubata liig palju nõusid ühekorraga ära wiia, jesh see wõib õnnetuse korral tekitada palju ainelist kahju.

Ameerikas pestakse pesu igal esmaspäewal, et ei koguks teda korraga palju. Mendel päewadel teeb perenaine iše kõil kodused töõd ja toit tehakse siis wõimalikult lihtsast. Pesušeemise juures on mendel wiisiks tasurätte kõigepealt erinõus keeta ja siis alles

teije peju hulgas puhataks pesta. Raskemad majapidamistööd tehakse eri päevadel, näiteks esmaspäeval — peju, teisipäeval triikimine, kolmapäeval metallasjade puhastamine, neljapäeval ja reedel mõned teised toimingud ja laupäeval — köögi ja tema

juure kuuluvate ruumide puhastamine ja aiade ja fookide küpjetamine. Pühapäeval pühitatakse ainult ruumid korraks üle ja valmistatakse toit. Siistemaatilisemalt töötada pole tõesti enam võimalik ja sellega oleks meil ameerika mojatöödest pilt käes.

Miks käisid Citrine ja Sasfenbach Itaalias?

Ametiühingute Rahvusvaheline Sekretariaat tunneb end kohustatud olevat ümber liikata „Sunday Expressis“ ilmunud, täiesti õhust võetud ja tõele mittewastava sõnume jeltfimehe Citrine ja Sasfenbachi kohtamisest Mussoliniga ja seletab järgmist:

„Itaalia mittefashistlikkude ringide koriduwatel pahwetel, otjustas Rahvusvaheline Ametiühingute Liit saata delegatsiooni Itaalia nurima kohapääl tõelisi oluforda. Wiimajel juhatusje koosolekul otjustati selleks otstarbeks Itaalia saata juhataja Citrine ja pääfsekretär Sasfenbach. Et seda reisi tegelikult võimaldada ja reisiiga ühenduses seiswaid hädaohatusid ärashoida, otjustati see sõit jaladuses hoida. Ja jaladuse katte all wiidigi reis läbi ja suundeti mitmes linnas

hulga mittefashistlikkude isikutega läbirääkida. Fashistlikkude ringfondadega polnud mingisuguseid kokkupunkteid, ei olnud ühtki kõnelust fashistlikkude isikutega.

Reisilt tagasi tulnud andsid asjaomases aru Rahvusvahelisele Ametiühingulisele Liidule. Kuigi reis teostati juba 16. detsembril, on tänini forda läinud jeda jaladuses hoida.

„Sunday Expressi“ teade läbirääkimistest Mussoliniga mõjub naeru päälejuudiwalt, isäranis weel siis, kui meele tulelada, et Mussolini 1 tund ja 40 minutit kestnud läbirääkimisi kui ka Amsterdami wastutulekut, oleks juntuud jaladuses hoida terwelt neli nädalat! —“

Ameerika Ametiühinguline Liit ja Euroopa ametiühingud.

Ameerika ametiühingute kongressil hääts kiidetud seletuses rahvuswahelistest juhetest, on üks päätiliff pühendatud ka euroopa ametiühingutega läbikäimise kohta. „Trade Union News“ toob jellest kokkuvõtte, milles kõneldakse järgmiselt:

„On kahetjusuwärta, et need fundametaalsed põhimõtted, mis ameerika ametiühinguid tagasi hoiab liitumast Rahvuswahelise Ametiühingute Liiduga, pole leidnud arusaamist. Nagu waremaltki, nii ka praegu seisawad wastastikku autonoomia küsimus ja ühinemise küsimus. Ühinemise tingimused nõuame kindlat autonoomiat. Euroopal on omad probleemid, mis arwukatel juhtudel olukiselt lahku lähevad meie omist. Mõned neist probleemidest, mis rasfusi tekitawad rahwaste ja riikide wahel, on sisse- ja wäljarändamise küsimused, tolliküsimused, teatatwate tooresainete waba juureweo kui ka sellega ühenduses olewa ametiühingulise poliitika ja tegetwuse küsimused. Sarnases oluforras ei saa meie elulisi küsi-

musi, mis tihedasti seotud meie jaatujega, mitte lihtja enamusega otjustada lasta.“

Selle kohta teeb ameerika ametiühingute ajakirjandus omalt poolt seletuse, mis kõlab nii: „Rahvuswahelise Ametiühingute Liidu ettepanek Ameerika Ametiühingute Liidul nendega ühineda, on jälle tähelepantmata jäetud ja liikati tagasi selle põhjendusega, et Ameerika Ametiühingute Liit internatsionaali astudes, kaotaks oma autonoomia. Teiste sõnadega: Euroopaga ei taheta mingisugust tegemist teha ja meelsamini olla jalmis piirama maailma kõige rikkamat maad hiina müüriaga. Leht juhib tähelepanu fogu ilma töölilste rahvuswahelise foostöö tõsijele tarwilikkusele ja ütleb, et juba sel põhjusel oleks pidanud awaldatud soowiawaldusele wastu tulema, jest Ameerika Ametiühingute Liidu rahwastunne ei oleks jelle all kuidagi kannatanud ja ta mõju ja lugupidamine oleks euroopa ametiühingutes aina tõusnud.

Kõikidele, kellesse see puutub.

Pea kõikides organisatsioonides on lugu nii, et koosolekutele ilmub ikka ainult üks kindel osa liikmeid. Võib tähele panna, et valitseb mingi nürimeelsus ühistoimingute vastu, mingi arusaamata ükskõiksus kaasa-töötamiseks avalikus elus. Kui selle ükskõiksuse ja osavõtmatusse põhjusti uurida, siis pooldavad paljud liikmed seisukohta, et ühingu valitud juhatused selleks on, et kõiki küsimusi üksinda lahendada. Kui aga midagi on, mis nendele liikmetele juhatuse tegewuses ehk organisatsiooni tegewuses wastumeelt, siis asuwad nad kibedalt juhatusi arwustama ja muidugi mitte koosolekul, waid harilikult walel kohal ja inimeste ees, kellel sellega midagi asja pole. Muidugi on juhatusteliikmetel niipalju auhustunnet, et nad organisatsiooni huwitsid ja sihte kõigest jõust edasi püüawad wia. Kuid ilma teatawa koostööta suurema osa liikmete arwuga peab pikapeale juhatuse ennastalgaw tegewus ometi wästimä; ja teda saab raske olema sundida edasi töötama, kui ainult osake liikmetest ilmub koosolekutele ja nõupidamistele.

Õnne need, kes küllalt kowasti ja sage-dasti sõlmawad praeguse olukorra raskesti se suhtes, ei näi olukorda siiski mitte küllalt tõsiselt wõtawat, sest wastajel korral hakkasid nad ise tööle ja ei puuduks ühelkui koosolekult. Ühistöö ja ühiselu mõtet peab igatwiisi püüdma selgitada ja arendada. Igal sobiwal ja mitesobiwal juhusel oska-

wad paljud mitte ainult suurepäraselt sõlmata, waid nad näiwad ka kõiki asju paremini tundwat, kui need, kes tegelikult jeda teewad. Kui neid kutjutakse tegelikule kaastööle, siis nad harilikult wastawad järgmiselt: „Sellest ei ole ju ometi mingit kasu!“ Sarnaste ehk teiste ütelistega püütakse asjast lihtsalt üle saada. Kui liikmeid palutakse wähemalt koosolekutelegi ilmuda, siis öeldakse: „Ah, milleks mina tulen, seal on teisi küllalt, minuist üksi see asi ometi ei olene“. Üks loodab ühele, teine teisele ja igalühel on oma ettekääne. Üks on ometi kindel, niikaua kui meie organisatsioonides on mõõduandew sarnane arusaamatu kõmp-meelsus ja südametunnistujeta ükskõiksus, niikaua ei saa ka mõelda ülesseatud sihtide taotlemist ega edendamist, mis muidugi meie wastaseid võib aina rõõmustada.

Meie üldine majanduslikkude suhete olukord peaks igal ühikulgi awama silmad ja äratama huwi awaliku tegewuse vastu. Ujaraskus ei tohiks kedagi eemale hoida ühingu koosolekuteist osa wõtmast. Mitte oskajad saawutused ärgu tiiwustagu meid, waid kohusetunne, mis meid hüüab ja kätseb astuda wõitluswäljale, teguwõimsalt kaasa töötama üldjuse kasuks. Ükski liige ärgu puudugu ilma mõjuwa põhjuseta koosolekult, kõik tulgu ja täitku oma kohust, sest ainult kindel ja truu koostöö wiib meid sihile.

Naine ametiühingutes.

(Geskujju mitteorganisatsioonidele.)

Kõikjal, kus kuulame kõnelewat moodust töölisiühingutest, ehk loeme sellest, hõljuwad me waimusilmi ees hiigla pataljonid raskustäsi mehi, kes wõitluses eluga ja mures naise ja lapse pärast end organiseerimud wõitluseks ja tegudeks. Waewalt tuleb meil aga meele, et nendes pataljonides on terwed riigemendid naistööliste, naise ja tütarlaste igasuguses wanaaduses. Ja on tõesti ülekohus, neid waprada naise ja tütarlaste nii mainimata jätta. Peab olema iseäraliselt kõrge idealism, mis naise wiib organisatsiooni, sest ta ei ole ju nagu mees, loomusunniliselt määratud wõitlema eluga. Mehele on organisatsioon sageli meele-

pärastemise osa ta eraelust, ta asetab talle seltskonna ja lõbustused, teeb talle ta wabaaja õieti elamismääraks.

Teistti on lugu naisega. Tema organiseerub pea alati puhtast ohwimeelsusest. Ta teab, et ainult ühine tegutsimine ja organiseeritud jõud suudab töötawatele klassidele tuua paremusi — ja sellest piisab. Ta maksab heameelega oma liikmemaksu, et wõimalduks see organiseeritud jõud. Ta ei mõtle sellejuures kõigepealt iseendale, waid oma seltsimeeste ja seltsilistele, kelle heakäitiguks see võib tarwilikuks osutada. Ta ei suru organisatsioonis end etteotsa ja jätab heameelega juhtima

tegevuse meesliikmete hoolts, kuid on alati valmis töötama, kui vajatakse teina abi. Võib olla ei olegi tarvis viimast asjaolu hülka mõista, sest organisatsiooni juhtimine ja kihutustöö on alati meestele enam sobinud kui naistele. Kuid naine ei ütle ka sellest tööst ära, ja osutub jeal, kus teda organiseerimistööks vajatakse, väga sageli suurepäraseks jõuks. Peab aina imestama, millise osavuse ja energiatüllusega nad tööd mõivad teha. Tööliskiikimine omab väga palju suurepäraseid teguinimesi naiste ridades, kes iseiseisvalt juhivad ja töötavad vastutavatel kohtadel. Kuid naiste tõstis tööd laialdastes ringides tuntakse vähe, sest tänapäevalgi võib kohata meeseltjimehi, kes naiste iseiseisvalt, kui ka mitteiseiseisvalt tööst tööstusliikumises kuulda ei taha. Nähtavasti, nendes ringfondades ei teata, millist tähtsat rolli mängib just organiseeritud naine ametiühingutes. Zuba praegu kuulub Saksa ametiühingute keskkliitu termelt viis organisatsiooni, kus naisliikmeid on rohkem kui meesliikmeid. Näitaks on

1927. aasta lõpul liikmete seijuford järgmistes Saksa ametiühingutes järgmine:

	Üldine liik- mete arv	Sellest nais- liikmeid	Protzent
Raamatutöötajad	50.833	33.868	66,6
Graafilised abi- töölised	38.063	24.719	64,9
Käbarategijad	17.776	11.476	64,6
Tubakatöölised	64.600	49.287	76,3
Tekstiilitöölised	292.930	172.008	58,7
Mietustöölised	69.737	33.844	47,5
Toidu- ja maitse- ainete töölised	51.512	23.308	44,4
Kingsepad	71.113	30.007	43,2

Teistes ametiühingutes on naised küll protsentuaalselt nõrgemini esitatud, kuid üldiselt nende arvu vaadeldes, on see küllalt lugupidamist nõudew loqu. Sealjuures on aga miljonid tegu mõimsaid mehi, kes ifka weel ei leia teed meie ridadesse, kes kartlikude memmedena end hoiavad ühifist pingutamifist kõrwale. Saagu naised eeskujuks meie organiseerimatuile.

Ärgu puudugu ametiühinglase lauall

Ametiühinglase käsiraamat

E. Joonase

Ametiühingud,

nende ülesanded

ja wõitluswahendid

Eestimaa töölisühingute Keskkliidu kirjastus 1927 a. Müüwad kõik Keskkliitu kuuluvad ühingud ja Keskkliidu büroo Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.

Hind kõigest 50 senti
126 lehekülge suur

Ametiühinguline informatsioon.

Selweetsia ametiühingute rõõmustaw seisukord.

„Ametiühingute-korrespondenz“ avaldab oma eimeses jelle aasta numbris ülewaate Selweetsia ametiühinguliseft liikumiseft. Selles on muuhulgas järgmiselt kõneldud: „Selweetsia tööliskond on 1928. aastal rõõmustawalt tugewnenud. Ametiühingud ei ole üffi suutnud oma eelmise aasta 12,000 liiget alles hoida, waid on jeda juurendanud õige märksalt. Aga mitte ainult arwulises kaswus ei peegeldu see töölisliikumise kasw, waid ka tööliskonna järjest tõuswas iseteadwuses ja julguses. Suure kindlusega wõideldi katse wastu halwendada töötingimusi. Tagajärgedega wõideldi siin kui seal mitte seisukohtade pärast, kõige pealt helweetsia rahwamajanduse konjunkturaajast ojaasamise pärast.

Tähtsamaid tulewikuuilesandeid on „sotsiaalkaasu kõrgendamise“, mis „põhjenevat walmistuswiiside edukäigus.“ Edespidi pidawat tööliskond suuremal määral hoolitsemata oma tööstuse töömeetodite uuendamise eest. Selleks on wajalik kõigepäält mõjule pääseda ettewõttes, kättemõideldu kaasaõnnelemite õigus töötingimuste korraldamises. Muidugi ei piisa ainult selle nõudmise õigustamisest kõnelda. Teda on wõimalik tegeftikult läbiwiia, kui ametiühingute organisatsioon on küllalt tugew ja jeda toetab. Sellepärast peame uuel aastal uue jõuga jatkama organiseerimistööd, peame jatkama omi liikmete kaswatamist ja arendamist, et nad oleksid tõsised, truid ja walduswäärised wõitlejad. Töölisliikumine seisab ja tugeneb piisitöö, mida teewad jadanded ja tuhanded feltfimehed, ja ohwimeelsusel ja solidaarjustundel, mida kõik liikmed omama peawad.

Need on jõud, mida ei juuda ettewõtjad ära osta ka juurimate rahajummadega.

Ameerika ametiühing saanud kuldauraha.

Üks jüdamlikumaid ametiühingusi ühisriikides, nimelt naisriietuse töölise ametiühing (Amalgamated Clothing Workers of America) on hiljuti ühelt heategewalt feltfilt, kelle ülesandeks edendada sotsiaalseid ja

majanduslikke juhteid, saanud kuldauraha ja auhinna 1000 dollari juures. Auhinna määramisel toonitati erilijelt jelle ametiühingu ennaftsalgawat tööd töötaoleku finnitamises (teatawasti pole ühisriikides riiklikku kaitset töötaoleku puhul), abiraha andmist ses juhtes, korterite ehituse toetamises jne. Auhinnaafirjas on öeldud, et see ametiühing ei ole ainult märkja parandanud töölise oluforda omal laial tööstusalal, waid on ka igalpool mujal kaasa töötanud, kus töölised olid tegewuses üldjuse kasuks.

Jugoslaawia ametiühingute seisukord pärast riigipöret.

Ühenduses poliitiliste ümberkorraldustega Jugoslaawias, on lehtedes mitmeti kõneldud ka jelle riigi wabade ametiühingute laialtkaatmisest. Rahwuswahelisele Ametiühingute Liidule, jellekohase järelepärimise pääle, on nüüd ametlikult poolt teatatud, et need kuuldujed ei wasta tõele. Kuid ametiühinguid talistatatakse juba nüüd tegufemast täiel määral. Arwestades äärmiselt ebaselge oluforraga, ei saa mingijuguseid oletusi teha ei terve rea kawatjuses olewate dekreetide ega nende läbiwiimise kohta.

Norra ametiühingute üldliidu rahwuswahelistest juhetest.

Norra ametiühingute üldliit omal koosolekul 7. jaanuaril muu hulgas arutas ka omawahelise kokkulepe küsimust Norra, Soome ja Wene ametiühingute liitudega. Juhatuse ettepanekul liitati see küsimus 62. häällega poolt, 18 wastu, edaspidi jeks, jekt „ei ole eeldusi omawaheliseks lepinguks wene ametiühingute üldliiduga.“

Sellega on küsimus, mis juba kauemat aega hoidis meeli ärewil nii Norra kui ka osalijelt teistes Skandinaawia ametiühingutes, esialgu kõrwaldatud.

Jstikud, kes wiimasel Norra ametiühingute kongressil juhatuse ettepanekut ühineda Rahwuswahelise Ametiühingute Liiduga, ja läbiwiisid ettepaneku, luua omawaheline liit soomlaste ja wenelaste ametiühingutega, on sellega nüüd saanud teenitud karistuse ja saawad weel pääle kauba laialt mõimata Wene ametiühingute

juhtidelt kui ka nende poolehoidjatel Norras. Eritaks on selgunud, et kongressil juhatuse poolt kaitsitud seisukoht ametiühingulise ühtluse kohta, on õige. Teiselt on läbirääkimised Norra ja Wene ametiühingute liitude wahel omawahelise lepingu sõlmimise suhtes, näidanud, et wenelastel mõttesjegi ei tulnud liituda juba olemasolevate kutseinternatsionaalidega, waid et nende püüid oli alus panna rahwuswahelise ametiühingute liikumise lõhkumisele, n. n. ühtluskomiteede ja nende poolt kokkukutsutawate ühtluskonverentside kaudu.

Õiße kokku wõttes, wõime ütelda, et elaw tegevus, mida wenelased, pääle ingliskeelne ametiühingulise komitee äpardumist, Norras korraldasid, et jälleid ametiühinguid oma wabaametiühingulise liikumise lõhkumise teenistusse kaasa kiskuda, on põhjalikult nurjunud. Sellejärele peawad wenelased mitmesugustes maades jällegi lepima ainult miilidawate käsialusustega, kes oma wõimetust näitawad ametiühingute ja nende juhtide sõimamise, kahtlustamise ja põhjendamatu te jüüdistustega.

„Ma pole ometi wabrikuneiu - - - !“

On parajasti lõunane wahaeag. Minu töökoha wastu istuwad mõned naised ja neid. On käimas elaw westlus ja küsimused ja wastused kostuwad siit-sealt. Õne all on ettevõtte päewahuwid, päewauidised, perekonnajutud — kõik läbisegamini. Üks jümpaatne naiskolleeg ja tubli ametiühinglane jutustab parajasti oma kaastöölistele, et tema wäljaspool kellelegi ei üttele, kus ta töötab. Ta ei taha olla „wabrikuneiu“. Teised kõik toetawad teda...

Minu töökaaslane, wäljaõppinud tööline, nagu minagi, kirjutab iga aasta nõueta wasse majalohete, mõne õpitud ameti, sest „õppinud“ tööline omab jotsiaalset elus itkagi teistjuguise, parema koha kui lihtne „õppimata“ tööline. Igauks wõib oma isiklikude kogemuste põhjal tuua terve rea samajuguseid näiteid, kus inimene tahab paista rohkemana, kui ta tegelikult on. Willeks see häbitunne awaäärje jona „töölise“ pärast, milleks warjata kolawate nimetuste taha oma tõsist nägu?

Igalpool elus näeme waranduse ja raha ees kumardamist. Rikkus tehakse ühewääriliseks mõistetega; haritud, peen, aus. Waene tähendab järelikult selle wastandit. Waene on juba ette kahtlane, vähem lugupidamiswäärne, arwatud kohaselt igajuguseks pahaks teoks. See põlwest põlwe edasikantud üldine arwamine loob oja töölises alawäärustunde, nad tunnewad end kahtmatult tähtsusetuna ja mitte täieõigusliste kodanikudena. Mõlemad eelmised näited tõendawad selle tunde olemasolu töölises. On

jiis need tunded kuidagi õigustatud ja milles on jiis warandusega inimesed töölisesst parentad? Wüidugi ei tarwihje rikkad rasket kehalist ega waimlist tööd teha. Nende kaubanduslikke ja pangasjanduslikke töid lasewad teha endi ametnikkudel. Kui neil olemas liialdajal määral aktiivid, jiis seisab kogu nende tegevus ainult selles, et lõigatud kuponge teatud tähtpäewadel pankades teha rahaks. Nendel on tööd tegemata fisisjetulek protsentide ja kasu näol, mis tööjõu maksmata jätmisest kogutud pankade rahakappidesse.

Töölise elu on aga rajatud oma tööle. Õiße, mis ta elu alalhoiduks wajab, peab ta kättega ja peaga raskelt töötades ise teenima.

Tööline teab, et töö on wajalik inimeskonnale alalhoiduks ja edukaks. Meie kujutame enesele tööd wabana igajugusest junniteenistusest rikaste kasuks, mida me teha wõime rõõmsalt, ja mis meile moonduw õnneallikaks. On olemas kaks klassi: warandusega ja waranduseta inimesed. Olen uhke, et kuulun wiimaste hulka, s. t. töölise klassi, sest ma tean, et kui töölisklassi kord oma jõudu tunneb, jiis loob ta uue jeltsfondilise korralduse, mis meile wõimaldab täielikult maitsta ja oja saada tehnika jaawutusist ja looduse õnnistusest. Sellele weendumisele tugenebki minu klassiühkus.

Õiße sellepärast ei ole meile ka kohane ega jünnis kadestada parasitte ja häbi tunda lugupidamiswäärnwa tööliskutse pärast. Wõime olla uhked, et oleme ainult töölised!

Ametiühingulist nalja.

Uha. „Siina, kas õelсите föögitiidrukule, et ma täna talle appi lähen?“ — Muidugi, armuline proua! Ta küsis ainult, kas see ei mõiks homjeks jääda, sest täna on tal väga palju tööd!“

Li j a t a j u. „Teie lubasite ju mulle li-jatastu anda.“ — Jah. ... siis, kui teiega rahul olen...“ — „Miks ei ole Teie siis minuga rahul?“ — „Sellepärast, et Teie li-jatastu nõuate.“

Loatüdruk. „Miina, te vihastate ju mind hommikust õhtuni.“ — „Kuidas nii? Võuna wahajal magate ju.“

See on ju meie peremees...

Reegi lähinägeline wanem naisterahwas kõnnib mööda wanaasjade kauplust ja otsib midagi, mida tal tarwis on. Korraga kuul-dub ta juust hüüe: „Ah, mis maksab see juurepärase hiina saatanamašš seal asjade wahel?“

Witeenija, kes oftja hüüide peale kohale ruttab ja waatab juunas kuhu näitab oftja, kogeleb kaja: „Wabandage, see on meie pere-mees!“

Inimene ja pilwelõhkuja.

Inimene jarnaneb oma töövõimega tehni-listele ehitistele. Sellest kõneleb üks ehitus-tehniline autoriteet New-Yorgis, Rudolf P. Millers omaš raamatus järgmiselt:

„On tähele pandud, et walitseb teatud jarnajus pilwelõhkuja ehituse ja inimese keha juhtes. Pilwelõhkuja kondikawa on päriselt nagu inimese luufere, liigetega ja needitud teraskäte, -jalgade ja rihmadega. Sarnajust on ka muus juhtes. Sest nagu inimenegi, nii wäsiwad ka ehitusmater-jalid. Ratsed on näidanud, et palgid tea-tud raskust mitte piiramata aja festes ei juuda kanda ja et raskuse juurenemisega wäheneb nende kandejõud. Nagu meeski, kes sunnitud kandma rasket koormat, seda edasi lohistab teatud aja enne kui ta kofku wariseb, nii wõib ka üks eeskujulikult konstrueeritud ehitus, wäljelt näida tuge-wana ja kindlana ja püüda aastaid, kuni wäsimus oma töö teinud ja tema kandejõud

pikkamisi alaneb ja ta lõpuks kofku wa-rišeb.“

Tänapäewal on elu lõpmatutele rahwa-hulkadele jarnajeks foormaks.

Inimese keha pole looduse poolt jarnajeks wäljakurnamijeks mitte „konstrueeritud“. Ja nii lohistawad elu paljud inimesed aastaid, aastakümneid pealtnäha termetena, kuni keha ühel heal päewal kofku wariseb ja enneaeagu näitab wanaduse ja üleliigse jõu-raiskamise tundemärke.

Kirik.

Kiriklik usk lubab kõike. Ta lubab orja-pidamist ja Euroopas ja Ameerikas oli kirik selle kaitseja.

Ta lubab, töökurnatud wendadel enej kajuks koguda warandust.

Ta lubab rikas olla waeste Latjaruste keskel, kes püherdawad pillajate ja raiska-jate laudade all. Ja leiab selle isegi kiidu-wäärse ja hea olewat, kui nende prasi-miste juures antakse ka üks tuhandik kiriku ja haigemajade heats.

Waeselt wõtta ta warandus, inimeji üfsikwangi, kettideste, sunnikärude taha needida, jurma mõista — kõike seda õnnis-tab kirik.

Ta lubab tappa, mitte ainult oma-kait-jeks, waid ka siis, kui kaitstakse omi õune.

Wõib tappa ka trahwiks (sest trahwi-mine tähendab õpetust — nii siis õpetami-jeks tappa!) ja kõigepealt peab sõjas tapma ülemuse käsul; see on isegi kiiduwäärt ja kirik, mitte ainult et luba seda teha, waid isegi käseb seda. Leo Tolstoi.

Juriidilist abi

leiawad ametiühinglased S. P. Kesklidu juures asutatud juriidilisest bü-roost. Ametiühingu liikmetele nõu-andmine maksuta. Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.